Kazuo Ishiguro — Neutěšení (The Unconsoled)

Poprvé vyšlo v r. 1995 ve Faber and Faber, brožovaně v r. 2013, dotisk v r. 2017 s nobelovskou upoutávkou na přebalu, 535 stran.

Část I, kapitola 1, str. 3–17:

Taxikář se tvářil rozpačitě, když zjistil, že tu nečeká nikdo, kdo by mě přivítal, dokonce ani recepční za pultem. Přešel napříč opuštěnou vstupní halu, snad doufal, že odhalí zaměstnance hotelu ukrytého za některou z rostlin či lenošek. Nakonec postavil mé kufry vedle dveří výtahu, zamumlal nějakou omluvu a opustil mě.

Vstupní hala byla přiměřeně prostorná, s několika kavárenskými stolky rozmístěnými dokola tak, že se nikdo nemusel mačkat. Prohnutý strop byl ale nízký, působil trochu klaustrofobně a navzdory slunnému dni venku tu bylo šero. Jen na zdi u recepčního pultu osvětlovala jasná skvrna dopadajícího slunečního světla tmavé dřevěné obložení a poličku s německými, francouzskými a anglickými časopisy. Na recepčním pultu jsem uviděl malý stříbřitý zvonek a už jsem k němu skoro šel zazvonit, když se někde za mnou otevřely dveře a objevil se uniformovaný mladík.

„Dobré odpoledne," řekl unaveně, přešel za pult a začal mě přihlašovat. Zamumlal sice omluvu za svou nepřítomnost, ale zpočátku se choval znatelně odměřeně. Jakmile jsem však uvedl své jméno, trhl sebou a napřímil se.

„Pane Rydere, moc se omlouvám, že jsem Vás nepoznal. Pan Hoffman, manažer hotelu, Vás moc chtěl přivítat osobně. Ale právě teď bohužel musel odejít na důležitý mítink."

„To je úplně vpořádku. Rád se s ním setkám později."

Recepční spěšně doplňoval přihlašovací formuláře a stále si mumlal, jak bude manažer rozmrzelý, že se se mnou minul. Dvakrát poznamenal, pod jak velkým tlakem se manažer nalézá kvůli přípravám na „čtvrteční noc" a že se kvůli nim musí neobvykle často zdržovat mimo hotel. Jen jsem přikyvoval, neschopný sebrat energii k dotazu na přesnou povahu „čtvrteční noci".

„No a pan Brodský si dnes vede výborně," pokračoval rozjasněně recepční. „Opravdu výborně. Dnes ráno zkoušel s tím orchestrem nonstop čtyři hodiny. A poslechněte si ho teď! Stále na tom tvrdě pracuje, teď už sám."

Ukázal dozadu do haly. Až pak jsem si uvědomil, že někde v budově hraje klavír, sotva slyšitelný v tlumeném hluku venkovní dopravy. Zvedl jsem hlavu a naslouchal pozorněji. Někdo znovu a znovu pomalu a pečlivě přehrával jednu krátkou frázi z druhé věty Mulleryho Vertikál.

„Samozřejmě, kdyby tu byl manažer," povídal recepční, „možná by k Vám pana Brodského přivedl. Ale nejsem si jistý ..." Zasmál se. „Nejsem si jistý, zda bych ho měl rušit. Když se plně soustředí ..."

„Samozřejmě, samozřejmě. Až jindy."

„Kdyby tu byl manažer ..." Nedopověděl a znovu se zasmál. Naklonil se dopředu a ztišeně řekl: „Víte, pane, že někteří hosté byli schopní si stěžovat? Kvůli tomu, že jsme vždy uzavřeli salonek, jako teď, když pan Brodský potřeboval piano? Je podivuhodné, jak někdo uvažuje! Dva hosté si včera nezávisle stěžovali panu Hoffmanovi. Můžete si být jistý, že jsme je rychle usměrnili."

„Tím si jsem jistý. Brodský, říkáte." Přemítal jsem o tom jménu, ale nic mi neříkalo. Pak jsem zachytil udivený pohled recepčního a rychle jsem dodal: „Ano, jistě. Rád se s panem Brodským setkám v příhodnější chvíli."

„Kéž by tu byl manažer.“

„Nedělejte si s tím starosti. Pokud je to už všechno, docela rád bych …“

„Jasně, pane. Po tak dlouhé cestě musíte být velmi unavený. Tady jsou Vaše klíče. Tamhle Gustav Vás doprovodí na pokoj.“

Ohlédl jsem se a uviděl postaršího nosiče čekajícího na druhé straně haly. Stál před rozevřenými dveřmi výtahu a zíral dovnitř se zaměstnaným výrazem. Trhl sebou, když jsem k němu přišel. Uchopil má zavazadla a rychle vstoupil za mnou do výtahu.

*

Rozjeli jsme se nahoru, postarší nosič stále držel oba kufry a já jsem si všimnul, jak rudne námahou. Byly oba dost těžké a z obavy, aby mi tu snad neomdlel, jsem řekl:

„Klidně je můžete položit.“

„Jsem rád, že to zmiňujete, pane,“ řekl a jeho hlas překvapivě málo odrážel vynakládané fyzické úsilí. „Když jsem začínal, před mnoha lety, pokládal jsem zavazadla na podlahu. Zvedal jsem je jen v případech úplné nezbytnosti. To jest, při pohybu. Vlastně se musím přiznat, že prvních patnáct let, co jsem zde pracoval, jsem na tu metodu spoléhal. Mnozí mladší nosiči ve městě ji používají. Ale já už teď nic podobného nedělám. Kromě toho, pane, nepojedeme dlouho.“

Jeli jsme mlčky vzhůru. Pak jsem řekl:

„Takže už tady v hotelu nějakou dobu pracujete.“

„Už sedumadvacet let, pane. Za tu dobu jsem toho tady hodně viděl. Hotel už tu ale byl samozřejmě dávno přede mnou. Fridrich Veliký tu údajně přenocoval v osmnáctém století a podle všeho to už tenkrát byl dlouho zavedený hostinec. Ano, staly se tu během let pozoruhodné historické události. Někdy, pane, až nebudete tak unavený, Vám milerád o nich něco povím.“

„Vysvětloval jste mi ale,“ řekl jsem, „proč považujete za chybu pokládat zavazadla na zem.“

„Ah ano,“ řekl portýr. „A to je právě to zajímavé. Jistě si pane dokážete představit, že ve městě jako toto se nalézá spousta hotelů. Což znamená, že řada místních lidí někdy zkusila být nosičem. Mnozí lidé si tady myslí, že si jen navlečou uniformu a je to, vzhůru do práce. Je to klam, který si právě u nás ve městě pěstujeme. Říkejme mu lokální mýtus. Přiznám se bez mučení, byly doby, kdy jsem mu sám bezmyšlenkovitě podléhal. Ale pak jednou — už je to mnoho let — jsme si se ženou vyjeli na krátkou dovolenou. Do Švýcarska, do Luzernu. Má žena už je nebožka, pane, ale kdykoli na ni pomyslím, vzpomenu si na naši krátkou dovolenou. U jezera je tam nádherně. Nepochybně to tam znáte. Po snídani jsme se párkrát krásně projeli na lodičkách. Ale abych se vrátil k tomu hlavnímu. Během naší dovolené jsem pozoroval, že se tamní obyvatelé nevyznačují ve vztahu k nosičům těmi stereotypy jako u nás. Jak bych to řekl, pane? Mnohem víc si tam nosičů váží. Nejlepší z nich byli váženými postavami a přední hotely se praly o jejich služby. Pravím, že mi to otevřelo oči. Ale v našem městě už léta a léta vládne jiný vztah. Občas si lámu hlavu, zda se to vůbec dá vymýtit. Vůbec netvrdím, že tu jsou na nás lidé nějak hrubí. Naopak, vždy tu se mnou jednali zdvořile a taktně. Ale, pane, víte, ta idea, že komukoli se zamane, může tu práci dělat, kdykoli se mu zlíbí, ta tu stále je. Snad je to tím, že si tady každý někdy vyzkoušel přenášet zavazadla sem a tam. Protože to lidé dělali, předpokládají, že být hotelovým portýrem je toho prostým rozšířením. Pane, za ta léta jsem přesně v tomhle výtahu jel s lidmi, kteří mi říkali: „Asi praštím s

prací a dám se na portýřinu.“ No jo. Jednou, ne moc dlouho po naší dovolené v Luzernu, mi to víceméně těmito slovy sdělil jeden z našich předních městských zastupitelů. „V těchhle dnech bych radši dělal něco takového,“ řekl mi a ukázal na saky. „To by byl život, žádné starosti.“ Asi se snažil být milý. Naznačoval, že mi je co závidět. Pane, to jsem byl mladší, nedržel jsem zavazadla, pokládal jsem je na podlahu, přesně v tomhle výtahu, a snad jsem mohl tenkrát budit takový dojem. Tím myslím bezstarostný, jak ten pán naznačoval. Řeknu Vám, že to byla poslední kapka. Nemyslím tím, že by mě ta slova našeho zastupitele sama o sobě rozlobila. Ale když mi to řekl, věci do sebe nějak zapadly. Věci, o kterých jsem už nějaký čas přemýšlel. A, jak jsem se Vám zmínil, čerstvě jsem se tehdy vrátil z dovolené v Luzernu, kde se mi rozšířily obzory. Pomyslel jsem si, je nejvyšší čas, aby portýři začali měnit vládnoucí místní poměry. To víte, pane, v Luzernu jsem viděl něco jiného a vnímal jsem, že co se děje tady, no, není úplně nejlepší. Tvrdě jsem o tom přemýšlel a rozhodl se sám osobně podniknout několik kroků. Pochopitelně, už tenkrát jsem asi tušil, jak to bude těžké. Myslím si, že už před těmi lety jsem si uvědomoval, že pro mou generaci je už asi pozdě. Že věci zašly příliš daleko. Myslel jsem si ale, že, no, že když já vykonám svůj díl a změním věci alespoň trochu, bude to pak snazší pro ty, co přijdou po nás. Učinil jsem tedy ty kroky, pane, a držel se jich od onoho dne, kdy mi zastupitel řekl, co řekl. A s hrdostí mohu prohlásit, že mě následovala řada dalších nosičů ve městě. To neznamená, že přijali přesně tytéž kroky. Jejich kroky ale byly, řekněme, srovnatelné.“

„Aha. A jedním z Vašich kroků bylo nepokládat zavazadla na podlahu, ale neustále je držet.“

„Přesně tak, pane, chápete podstatu věci velmi dobře. Pochopitelně musím dodat, že když jsem podnikl za sebe ty kroky, byl jsem mnohem mladší a silnější a asi jsem patřičně nezohlednil, jak budu s věkem slábnout. Je to legrační, pane, neuvědomujete si to. Ostatní nosiči mluví podobně. Přesto se všichni snažíme držet se svých starých předsevzetí. Za ty roky se z nás stala docela semknutá skupina, dvanáct nás zbylo z těch, co se před dávnými lety snažili věci změnit. Kdybych teď měl v něčem ustoupit, připadal bych si, že ostatní zrazuju. Totéž bych cítil já, kdyby kdokoli z nich ustoupil z kteréhokoli ze starých pravidel. Nelze totiž popřít, že u nás ve městě nastal určitý pokrok. Pravda, je před námi ještě dlouhá cesta, ale často jsme to probírali — scházíme se každou neděli odpoledne v Uherské kavárně na Starém Městě, přijďte, pane, a naštivte nás, budete nám srdečně vítán — často jsme tedy tyto záležitosti probírali a souhlasíme všichni, že ve vztahu k nám došlo ve městě bezpochyby k podstatnému zlepšení. Mladší, kteří přišli po nás, to berou všechno pochopitelně jako samozřejmost. Ale v naší partě v Uherské kavárně víme, že my jsme věci opravdu posunuli, i když třeba jen trochu. Budete u nás velmi vítán, pane. Rád Vás naší skupině představím. Už jsme mnohem méně formální než kdysi a už nějakou dobu se rozumí, že si za výjimečných okolností můžeme přivést ke stolu hosta. A v této roční době je tam moc příjemně, jak tam vždy odpoledne jemně svítí slunce. Náš stůl je ve stínu markýzy a díváme se přes celé Staré náměstí. Je tam moc příjemně a jsem si jistý, že se Vám tam bude líbit. Ale abych se vrátil k tomu, o čem jsem mluvil, probírali jsme to důkladně v Uherské kavárně. Myslím tím naše stará předsevzetí, co jsme každý přijal před těmi lety. To víte, nikdo z nás nepřemýšlel o tom, co nastane, až budeme starší. Nejspíš jsme se tak zabrali do práce, že jsme uvažovali jen ze dne na den. Nebo jsme snad podcenili, jak dlouho potrvá změnit ty hluboko zakořeněné postoje. A pak jste, pane, kde jste.

Je mi tolik let, kolik mi je, a každý rok je sakra znát.“

Nosič na chvíli zmlkl a navzdory tělesné námaze, jíž byl vystaven, vypadal ztracený v myšlenkách. Pak řekl:

„Pane, měl bych k Vám být upřímný. Bude to fér. Když jsem byl mladší, když jsem si poprvé stanovil ta pravidla, nosíval jsem vždy až tři kufry, ať byly jakkoli velké či těžké. Když měl host čtvrtý, pokládal jsem ho na zem. Ale tři jsem vždy zvládnul. Pane, mám-li říci pravdu, před čtyřmi lety jsem jistou dobu churavěl, bylo to pro mě stále těžší, a tak jsme to probrali v Uherské kavárně. Nakonec se všichni mí kolegové shodli na tom, že na sebe nemusím být tak přísný. Nakonec, řekli mi, na čem jediném záleží, je předat a vtisknout hostovi dojem z pravé podstaty naší práce. Dva baťohy nebo tři, efekt bude vpodstatě týž. Měl bych snížit své minimum na dva kufry, ničemu to neublíží. Přijal jsem, co řekli, ale vím, že to tak úplně pravda není. Vidím, že to nemá na lidi zdaleka stejný účinek, když mne pozorují. Rozdíl mezi tím, když vidíte nosiče se dvěma baťohy a když vidíte nosiče naloženého třemi, je i pro neškolené oko, jak pane jistě uznáte, ten dopad je podstatně rozdílný. Vím to, pane, a nemám problém Vám říci, že mne bolí to přijmout. Ale abych se vrátil k tomu hlavnímu. Doufám, že teď nahlížíte, proč netoužím položit Vaše zavazadla. Máte jen dvě. To bude jistě ještě pár let v mých silách.“

„To je všechno velice záslužné,“ řekl jsem. „Na mě jste určitě udělal kýžený dojem.“

„Rád bych, abyste to věděl, pane. Nejsem sám, kdo se musel přizpůsobit. Tyto věci probíráme v Uherské kavárně neustále a pravdou je, že se každý z nás musel nějak přizpůsobit. Ale nemyslete si prosím, že si vzájemně povolujeme úlevy ze standardů. Kdybychom to dělali, celé naše dlouholeté úsilí by bylo k ničemu. Rychle bychom se stali kašpary. Kolemjdoucí by se nad námi ušklíbali, jak by nás viděli u našeho stolu za nedělních odpolední. Ne, ne, pane, zůstáváme na sebe navzájem přísní. Jak jistě potvrdí slečna Hilda, společnost konečně naše nedělní shromáždění respektuje. Jak říkám, pane, budete u nás srdečně vítán. Kavárna i náměstí jsou za těchto slunečných odpolední velmi příjemné. Občas majitel kavárny pozve cikány s houslemi, aby na náměstí zahráli. U samotného majitele se těšíme nejvyššímu uznání. Kavárna není velká, ale on vždy zajistí dost místa, abychom v pohodlí seděli u našeho stolu. I když je ve zbytku kavárny mimořádně rušno, majitel vždy dohlédne na to, aby se k nám nikdo necpal a abychom nebyli rušeni. I za těch nejrušnějších odpolední, kdybychom u stolu všichni najednou rozpažili a otočili se, nikdo z nás by se nikoho dalšího nedotkl. Tak si nás majitel váží. Jsem si jistý, že slečna Hilda to všechno potvrdí.“

„Promiňte,“ řekl jsem, „ale kdo je ta slečna Hilda, o které mluvíte?“

Jen jsem to řekl, všiml jsem si, že se portýr dívá přes mé rameno někam za mě. Otočil jsem se a škubl sebou, viděl jsem, že nejsme ve výtahu sami. Menší mladá žena v pěkném kostýmku se tiskla za mnou do kouta. Když viděla, že jsem si jí konečně všimnul, usmála se a vykročila vpřed.

„Omlouvám se,“ řekla mi, „doufám, že si nemyslíte, že jsem špehovala, ale nemohla jsem vás neslyšet. Poslouchala jsem, co Vám Gustav vypráví, a musím říci, že je na nás místní dost nespravedlivý. Tedy když tvrdí, že si našich hotelových portýrů neváží me. Samozřejmě, ze si jich vážíme, a Gustava ze všech nejvíce. Každý ho miluje. Sám vidíte, jak si odporuje i v tom, co Vám právě řekl. Když tedy nemáme porozumění, jak vysvětlí velkou úctu, kterou k nosičům mají v Uherské kavárně? Gustave, to je od tebe opravdu nehezké nás tak zkresleně líčit panu Ryderovi.“

Bylo to řečeno nepřeslechnutelně ve vlídně káravém tónu, ale nosič se zjevně upřímně styděl. Odsunul se od nás, bouchl se přitom těžkými kufry do nohou a odvrátil rozpačitě zrak.

„Teď se ukázal," smála se mladá žena. „Ale patří k nejlepším. Všichni ho milujeme. Je nesmírně skromný a tak by Vám to sám nikdy neprozradil, ale ostatní hoteloví nosiči ve městě k němu vzhlížejí. Bez přehánění se dá říci, že ho uctívají. Můžete je vidět, jak v neděli odpoledne sedí u jejich stolu a dokud nedorazí Gustav, nikdo nemluví. Brali by to jako neúctu začít zasedání bez něj. Často je uvidíte, je jich deset nebo jedenáct, jak sedí tiše u káv a čekají. Nanejvýše si něco kradmo pošeptají, jako by byli v kostele. Dokud ale nepřijde Gustav, neuvolní se a nezačnou si povídat. Stojí za to zaskočit k Uherské kavárně jenom sledovat Gustavův příchod. Povím Vám, že nálada před příchodem a po něm je naprosto rozdílná. V jedné chvíli tu mlčky sedí kolem stolu ty zachmuřené staré tváře. Pak se ukáže Gustav a začnou výskat a smát se. Radostně se navzájem šťouchají a poplácávají po zádech. Občas i tančí na stolech, opravdu! Mají svůj „portýrský tanec", že je to tak, Gustave? Opravdu si to užívají. Ale ani ránu bez Gustava. Nic z toho by Vám samozřejmě sám neřekl, je tak skromný. Všichni ho tu máme moc rádi."

Zatímco mladá žena hovořila, Gustav se patrně víc a víc odvracel, neboť když jsem se na něj znovu podíval, hleděl do opačného rohu výtahu a byl k nám obrácený zády. Vahou kufrů se prohýbal v kolenou a ramena se mu třásla. Měl tak sklopenou hlavu, že byla před námi prakticky skrytá, ale bylo těžké říci, zda to je ostychem nebo jen čistě fyzickou námahou.

„Moc se omlouvám, pane Rydere," řekla mladá žena. „Ještě jsem se nepředstavila. Jsem Hilda Stratmannová. Dostala jsem za úkol zajistit, že během Vaší návštěvy vše bude probíhat hladce. Jsem moc ráda, že jste k nám nakonec dorazil. Už jsme začínali mít trochu starost. Všichni jsme na Vás dnes ráno čekali, jak dlouho jsme mohli, ale mnozí měli důležité povinnosti a museli jeden po druhém odejít. Takže připadlo mně, skromné zaměstnankyni Občanského institutu umění, abych Vám řekla, jak velmi se všichni cítíme poctěni Vaší návštěvou."

„Moc mě těší, že jsem tady. Ale ohledně dnešního rána. Řekla jste, že ..."

„Pane Rydere, vůbec si prosím s dnešním ránem nedělejte starosti. Nikdo kvůli tomu neměl nejmenší obtíže. Hlavní je, že jste tady. Pane Rydere, jedna věc, na níž se s Gustavem jistě shodnu, je Staré Město. Je to pamětihodnost a vždy návštěvníkům radím, aby tam zašli. Má úžasnou atmosféru, s kavárnami na chodnících, jsou tam obchůdky s rukodělnými výrobky a restaurace. Je to odsud kousek, měl byste tam zajít, jakmile Vám to rozvrh dovolí."

„Jistě to zkusím. Čirou náhodou, slečno Stratmanová, když mluvíme o mém rozvrhu ..." Záměrně jsem udělal pomlku a očekával jsem, že se mladá žena klepne do čela a možná vytáhne z aktovky papír či složku. Ale i když mi opravdu rychle vpadla do řeči, jenom řekla:

„Je napnutý, ano. Ale doufám, že není nerozumný. Vynasnažili jsme se ho omezit jen na to podstatné. Nevyhnutelně se na nás vrhla řada místních spolků, lokální média a vlastně všichni. Pane Rydere, máte tady ve městě tolik příznivců. Mnozí Vás tu považují ne jen za největšího žijícího pianistu, ale snad za největšího v tomto století. Ale myslíme si, že se nám ho nakonec podařilo zredukovat na to podstatné. Věřím, že v něm není nic, z čeho byste byl nějak nešťastný."

Přesně v té chvíli se dveře výtahu rozevřely a postarší nosič vyšel na chodbu. Kvůli kufrům tahal nohy po koberci a já se slečnou Stratmannovou, kteří jsme

ho následovali, jsme museli zmírnit tempo, abychom ho nepředešli.

„Upřímně doufám, že se nikdo z nich neurazil," řekl jsem jí za chůze. „Myslím kvůli tomu, že jsem si na ně v rozvrhu neudělal čas."

„Ale ne, s tím se netrapte. Všichni víme, proč tu jste, a nikdo nechce, aby se o něm říkalo, že Vás obtěžoval. Pane Rydere, kromě dvou důležitých sociálních záležitostí se všechno ostatní ve Vašem programu týká víceméně přímo čtvrteční noci. Jistě jste už našel chvilku, abyste si rozvrh prošel."

Ve způsobu, kterým pronesla tu větu, bylo něco, co mi ztížilo zareagovat zcela po pravdě. Proto jsem zamumlal: „ano, jistě."

„Ano, opravdu to je napnutý rozvrh. Hodně jsme ale dali na Vaši žádost, abyste toho viděl co nejvíce na vlastní oči. Dovolím si poznamenat, že jde o velmi chvályhodný přístup."

Před námi se postarší nosič zastavil u dveří. Konečně položil má zavazadla a začal rachtat se zámkem. Když jsme k němu došli, Gustav je zase zvedl a vklopýtal do hotelového pokoje se slovy: „Pane, prosím za mnou." Už jsem to chtěl udělat, když mne slečna Stratmanová vzala za loket.

„Nezdržím Vás," řekla. „Chci jen v této fázi zkontrolovat, zda v rozvrhu opravdu není něco, s čím jste nespokojený."

Dveře se zabouchly a zůstali jsme stát na chodbě.

„No, slečno Stratmanová," řekl jsem, „globálně se mi můj rozvrh jeví jako ... jako dobře vyvážený program."

„Právě na základě Vaší žádosti jsme dohodli setkání s Podpůrným spolkem občanů. Podpůrný spolek tvoří obyčejní lidé ze všech vrstev a tříd společnosti, kteří se cítí zasaženi současnou krizí. Uslyšíte svědectví z první ruky, čím si někteří lidé museli projít."

„Aha, ano. To bude jistě velmi užitečné."

„A také uvidíte, že jsme zohlednili i Vaše přání setkat se se samotným panem Christoffem. Za daných okolností plně chápeme Vaše důvody žádat takové setkání. Pan Christoff je tím ze své strany potěšen, jak si jistě dokážete představit. On má přirozeně své vlastní důvody, aby se s Vámi chtěl setkat. Tím myslím, samozřejmě, že on a jeho přátelé udělají všechno pro to, abyste věci viděl jejich očima. Všechno to bude přirozeně nesmysl, ale jsem si jistá, že to všechno shledáte velmi užitečným, abyste si v obecných rysech načrtl obraz, co se tu vlastně odehrává. Pane Rydere, vypadáte velmi unaveně. Už Vás nebudu déle zdržovat. Tady je má vizitka. Klidně mi zavolejte s jakýmkoli problémem nebo dotazem."

Poděkoval jsem jí a díval se, jak odchází zpátky chodbou. Když jsem vešel do hotelového pokoje, přemítal jsem ještě nad různými důsledky právě řečeného a chvíli mi trvalo, než jsem zaznamenal Gustava stojícího u postele.

„Tak tady jste, pane."

Po převládajícím tmavém dřevěném obložení v hotelu mne překvapilo světlé moderní ladění pokoje. Protější stěna byla skleněná téměř od podlahy až do stropu a venkovní světlo jí příjemně pronikalo dovnitř mezi svislými žaluziemi. Moje kufry byly položené u sebe vedle šatní skříně.

„Teď mi, pane, věnujte prosím chvíli pozornost," řekl Gustav, „ukážu Vám zařízení pokoje. Váš pobyt u nás tak bude co nejpohodlnější."

Chodil jsem s Gustavem po hotelovém pokoji a on mi ukazoval vypínače a další zařízení. Zavedl mne i do koupelny a tam pokračoval ve výkladu. Už jsem ho chtěl utnout, jak to dělávám s hotelovými portýry, když mi předvádějí pokoj, ale v jeho píli, s kterou vykonával svěřený úkol, v jeho snaze vdechnout

osobitost činnosti, kterou prováděl každý den mnohokrát, bylo něco, co mne téměř dojalo a nedovolilo mi ho přerušit. A pak, jak pokračoval ve výkladu a ukazoval rukou různě po místnosti, mi svitlo, že přes veškerou profesionalitu, přes veškerou upřímnou snahu vidět mne spokojeného, se mu v mysli do popředí znovu prodrala jistá záležitost, která ho celý den zaměstnávala. Jasněji řečeno, opět se strachoval o svou dceru a jejího chlapečka.

Když mu před několika měsíci navrhli tu dohodu, Gustav nepředpokládal, že mu přinese něco jiného než čiré potěšení. Každý týden měl jedno odpoledne strávit několik hodin procházkou po Starém Městě se svým vnukem a tím umožnit, aby si Sofie někam vyšla a měla nějaký čas sama pro sebe. Dohoda se navíc hned ukázala zdařilou a během pár týdnů si dědeček s vnukem vybudovali rutinu, která jim oběma naprosto vyhovovala. Když nepršelo, začínali v parku s houpačkami, kde mohl Boris předvádět své nejnovější smělé kousky. Když bylo mokro, začínali v muzeu lodí. Pak se courali uličkami Starého Města, nahlíželi do různých obchodů s dárky, občas se zastavili na Starém náměstí, aby se dívali na mima nebo akrobata. Díky lokální proslulosti postaršího nosiče nestačili odpovídat na pozdravy a Gustav přijímal četné pochvaly na svého vnuka. Pak obvykle přešli ke starému mostu, aby pozorovali podeplouvající lodě. Výprava končívala v oblíbené kavárně, kde si objednali dort nebo zmrzlinu a čekali na Sofiin návrat.

Zpočátku tyto malé výlety Gustava nesmírně těšily. Ale častější styk s dcerou a vnukem ho přiměl si všimnout věcí, které dříve mohl pomíjet, ale teď už se nemohl tvářit, že vše je vpořádku. Jednak tu byl problém Sofiiny celkové nálady. V prvních týdnech se s nimi vždy vesele rozloučila a rychle pospíchala do centra nakupovat nebo na schůzku s kamarádkou. Ale v poslední době se od nich odpojovala jako mátoha. Dále tu byly jasné známky toho, že ty trable, ať to bylo cokoli, začínají poznamenávat i Borise. Pravda, jeho vnuk byl stále většinou stejně dobře naladěný jako předtím. Ale nosič si všimnul, jak chlapci tu a tam, hlavně při zmínkách o domově, přelétá přes tvář mráček. A pak se před čtrnácti dny stalo něco, co starý portýr nedokázal vyhnat z hlavy.

Procházel se s Borisem kolem jedné z mnoha kaváren na Starém náměstí, když tu náhle uviděl svou dceru sedící uvnitř. Stín markýzy na výloze umožňoval vidět až dozadu a viděl Sofii sedět samotnou u šálku kávy, úplně skleslou. Zjištění, že nenašla sílu odejít ze Starého náměstí, nemluvě o výrazu její tváře, portýra úplně šokovalo — natolik, že mu chvíli trvalo, než se vzpamatoval a pokusil se odvést Borisovu pozornost. Pozdě: Boris sledoval portýrův pohled a jasně zahlédl svou matku. Chlapec se hned podíval jinam a oba pokračovali v procházce, aniž by se o věci zmínili. Za pár minut už měl Boris zase dobrou náladu, nicméně příhoda portýra značně vykolejila a od té chvíle o ní mnohokrát v duchu přemítal. Vlastně právě připomínání si tohoto incidentu mu dodalo tak zaměstnaný výraz dole ve vstupní hale a nyní ho znovu trápilo, když mě prováděl po hotelovém pokoji.

Starý muž se mi zalíbil a zaplavila mě vlna sympatií k němu. Zjevně o těch věcech rozvažoval už dlouho a nyní mu hrozilo, že dovolí obavám nabýt neodůvodněných rozměrů. Napadlo mne tu věc před ním nadhodit, jak ale Gustav skončil se svou rutinou, znovu mě ovládla únava, pociťovaná s přestávkami celou dobu od příletu. Rozhodl jsem se probrat s ním záležitost později a rozloučil jsem se s ním s velkorysým spropitným.

Sotva se za ním zavřely dveře, padl jsem oblečený na postel a chvíli zíral prázdným pohledem do stropu. Nejprve mi hlavou vířily myšlenky na Gustava

a jeho různé starosti. Ale jak jsem ležel dál, přistihl jsem se, že se znovu vracím k rozhovoru se slečnou Stratmanovou. Bylo zřejmé, že toto město ode mne očekává něco víc než pouhý recitál. Když jsem se ale snažil rozvzpomenout na nějaké podrobnosti mé současné návštěvy, neuspěl jsem. Uvědomil jsem si, jak bylo hloupé nemluvit upřímněji se slečnou Stratmanovou. Pokud jsem nedostal kopii mého rozvrhu, byla to její chyba a ne má, a můj obranný postoj byl zcela bezdůvodný.

Znovu jsem se zamyslel nad jménem Brodský a tentokrát jsem měl výrazný dojem, že jsem o něm ne tak dávno slyšel nebo četl. A najednou se mi vybavil moment z dlouhého letu, který jsem absolvoval. Seděl jsem ve ztemnělé kabině, ostatní cestující kolem mě spali, a studoval jsem rozvrh mé návštěvy ve slabém světle žárovky na čtení. Pak se vedle sedící muž probudil a po pár minutách něco položertem prohodil. Vlastně, jak jsem si vzpomněl, se ke mě naklonil a dal mi malý kvíz, něco o hráčích na Mistrovství světa ve fotbale. Nechtěl jsem být vyrušován od pečlivého studia rozvrhu, a tak jsem ho trochu chladně odbyl. Všechno se mi to teď docela jasně vybavilo. Vybavil jsem si texturu hrubého šedivého papíru, na němž byl rozvrh vytištěný, matnou žlutou skvrnu světla od čtecí žárovky, hukot motorů letadla — ale ať jsem se snažil, jak chtěl, nedokázal jsem si vzpomenout na nic, co bylo na tom listu papíru napsáno.

Za pár minut jsem znovu pocítil, jak mne zaplavuje únava, a rozhodl jsem se, že nemá smysl se tím dál zabývat, dokud se trochu nevyspím. Vskutku, ze zkušenosti jsem dobře věděl, jak mnohem jasnější se věci stanou po odpočinku. Mohl bych pak zajít za slečnou Stratmanovou, vysvětlit jí nedorozumění, získat od ní kopii mého rozvrhu a nechat si od ní objasnit vše potřebné.

Začal jsem usínat, ale náhle mě něco přimělo otevřít oči a podívat se na strop. Chvíli jsem ho pohledem zkoumal, pak jsem se na posteli posadil a rozhlédl se, pocit známosti každou vteřinou narůstal. Jsem přesně v té místnosti, uvědomil jsem si, jež byla mou ložnicí během dvou let, kdy jsem spolu s rodiči žil v domě mé tety u hranic Anglie a Walesu. Podíval jsem se opět po místnosti, zaklonil jsem se a znovu jsem pohlédl do stropu. Nedávno ho opět nahodili a vymalovali, odstranili římsy a tím ho rozšířili, ozdoby kolem úchytů světel byly úplně změněné. Ale byl to nepochybně týž strop, do kterého jsem v oněch dnech tak často zíral z úzké vrzající postele.

Převalil jsem se na bok a podíval se vedle postele dolů na podlahu. Na místo, kam bych si stoupl, položili tmavou hotelovou předložku. Vzpomněl jsem si, že kdysi ta plocha byla pokrytá ošoupanou zelenou rohoží, kam jsem několikrát týdně rozestavoval do přesných formací plastové vojáčky — bylo jich dohromady přes sto — které jsem uchovával ve dvou plechovkách od perníčků. Natáhl jsem ruku dolů, přejel jsem prsty napříč hotelovou předložkou a přitom se mi vybavila vzpomínka na jedno odpoledne, kdy jsem byl zcela ponořený do světa plastových vojáčků a dole vypukla divoká hádka. Hlasy byly tak zuřivé, že jsem si i jako šesti či sedmiletý uvědomoval, že to není obyčejná hádka. Řekl jsem si ale, že to nic není a dál jsem s tvářemi opřenými o zelenou rohož spřádal bojové plány. U středu rohože byla vydřená díra, která mne vždy dost dráždila. Ale to odpoledne, jak dole zuřily hlasy, mě vůbec poprvé napadlo, že by se to prodření dalo použít jako nějaký křovinatý terén, který mají moji vojáčci překonat. Ten objev — že vada, která vždy hrozila podemlít můj imaginární svět, se do něj vlastně dá zapojit — byl docela vzrušující a to „křoví“ mělo v mnoha příštích bitvách, které jsem řídil, sehrát klíčovou úlohu.

Všechno se mi to připomnělo, jak jsem dál koukal do stropu. Jasně jsem si

samozřejmě uvědomoval, jak se okolo věci v místnosti změnily či byly odstraněny. Nicméně uvědomění si, že po celé té době jsem se zas vrátil do mé staré dětské svatyně, mě zaplavilo silným pocitem klidu. Zavřel jsem oči a na okamžik jako by mne zase obklopoval všechen ten starý nábytek. Ve vzdálenějším rohu po mé pravici vysoká bílá skříň s ulomenou kličkou dvířek. Tetina kresba katedrály v Salisbury na zdi nad mou hlavou. Noční stolek se dvěma malými šuplíky, naplněnými mými drobnými poklady a tajemstvími. Celodenní napětí — dlouhý let, zmatky s rozvrhem, Gustavovy problémy — jako by odplouvalo a cítil jsem, jak vyčerpaný kloužu do hlubokého spánku.

(V únoru až dubnu 2018 pro radost přeložil Martin Klazar.)